

PAREIŠKIMAS

DĖL SAUGOMŲ TERITORIJŲ, MIŠKŲ IR SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Lietuvoje daugelį dešimtmečių plėtojamas daugiatišklės tolygaus miško naudojimo miškininkystės modelis, apimantis ekonominių, socialinių ir ekologinių paslaugų teikimą garantuojantis socialinių ir ekologinių paslaugų teikimą tiek saugomose teritorijose, tiek ir ūkinės paskirties miškuose. Lietuvoje naudojamas daugiatišklio tolygaus miško miškininkystės modelis tarptautinės mokslo bendruomenės yra plačiai pripažįstamas kaip universaliausias, geriausiai atliepiantis daugelio visuomenės sluoksnių poreikius, ir kuris, be minėtų paslaugų teikimo, nereikalauja dotacijų iš valstybės išdo, priešingai, yra nuolatinis mokesčių mokėtojas.

Šiuo metu LR Vyriausybės planuojamose teikti LR Seimui Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo, Miškų įstatymo pakeitimo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo projektuose siūlomos vienpusiškos normos ne realiai, o deklaratyviai gamtosaugai ir segreguotai miškininkystei. Tai gali turėti dramatiškų pasekmių, vedančių prie specializuotos miškininkystės (kur saugome – ten saugome, kur kertame – ten kertame), ko pasekmė bus didelės miškų dalies atribojimas nuo žmonių lankymosi juose, kirtimų intensyvumo didinimas ūkinės paskirties miško plotuose, darbo vietų mažėjimas Lietuvos regionuose, miško ir žemės ūkio bei pramonės subjektų mokamų mokesčių mažėjimas. Pagal valstybės institucijų skaičiavimus, siūloma saugomų teritorijų plėtra vien miškininkystės sektoriui 2019 m. kainomis kainuotų apie 2 milijardus eurų, neiškaičiuojant kitų rinkos dalyvių nuostolių ir jų indėlio į Lietuvos išdą sumažėjimo, tačiau didelės finansinės investicijos į saugomų teritorijų plėtrą šiai dienai nėra numatytos Lietuvos biudžete.

Griežtai pasisakome prieš bandymą ekosisteminių paslaugų kaštus per Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo, Miškų įstatymo pakeitimo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo įstatymus bei kitus teisės aktus užkrauti vienai visuomenės grupei, t. y. miško ir žemės savininkams. Plėtojant aplinkosaugą privalu rasti civilizuotą būdą, kaip plėtoti dialogą tarp privačių miškų ir žemės savininkų bei aplinkosauginių iniciatyvų, nes prievartinis ir nepagrįstas ūkinės veiklos ribojimas ar net uždraudimas yra nepriimtinas. Šiuo metu susidaro nuomonė, kad minėtų trijų įstatymų pataisų projektais LR Vyriausybė demonstruoja neigiamą požiūrį į privačią nuosavybės teisę Lietuvoje.

Konstatuojame, kad į šį pareiškimą pasirašančių organizacijų (atskirai ar bendrai) jau pateiktas esmines pastabas dėl Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo, Miškų įstatymo pakeitimo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo įstatymų LR Aplinkos ministerija iš esmės ignoruoja, o rengiant šiuos ir kitus teisės aktus nebuvo atsižvelgta į miškotyros mokslo, miško ir žemės savininkų, miško ir žemės ūkio bei su tuo susijusios pramonės subjektų atstovaujančių organizacijų kvalifikuotą nuomonę.

Reikalaujame:

1. Atsižvelgti į socialinius bei ekonominius miško ir žemės ūkio subjektų bei visos Lietuvos ūkio poreikius, realiai, o ne formaliai įtraukiant į diskusiją dėl Saugomų teritorijų, Miškų ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų pakeitimo projektų normų ir formuluočių svarstymus šį raštą pasirašančias bei kitas suinteresuotas organizacijas.

2. Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo, Miškų įstatymo pakeitimo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo įstatymų projektuose įteisinti ir apskaityti kaip egzistuojančias saugomas teritorijas jau šiuo metu dėl gamtosauginių reikalavimų realiai turinčias ūkinės veiklos apribojimus (apriboto ūkininkavimo) teritorijas Lietuvoje bei numatyti jų apskaitą oficialiuose saugomų teritorijų registruose bei numatyti prievolę audituoti jų realią aplinkosauginę vertę, atlikti jų optimizaciją ir korekcijas.
3. Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo, Miškų įstatymo pakeitimo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo įstatymų projektuose saugomų teritorijų naudojimo reglamentai ir plėtra privalo būti grįsta moksliniais tyrimais ir realių nykstančių gamtinių vertybių išsaugojimu. Būtina atsisakyti žalingos, nepagrįstos ir formalios aplinkosaugos plėtros, paremtos ne realių gamtos vertybių apsaugos principu, o tik nepagrįstu saugomų teritorijų ploto didinimu. Numatant saugomų teritorijų plėtrą audituoti esančių saugomų teritorijų, ypač Europinės svarbos buveinių būklę, būklės priežastis ir atitiktį minimaliems šių buveinių reikalavimams.
4. Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo, Miškų įstatymo pakeitimo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo įstatymų formuluotes pagrįsti realistiškai atsižvelgiant į numatomą ūkinę veiklą ribojančių nuostatų įgyvendinimo kaštų ir naudos analizę bei LR Konstitucijoje įtvirtintą privačios nuosavybės teisės viršenybę, įvertinant naujai atsirasantį ūkinės veiklos ribojimo mastą ir ribas, tiksliai įvertinti ir iš anksto numatyti reikalingą tokių nuostatų įgyvendinimo finansavimą, siejant minėtus sprendinius su rinkos sąlygas atitinkančiomis kompensacijomis už ūkinės veiklos ribojimus ir geranorišku miško ir žemės savininkų įsitraukimu į aplinkosaugos procesą.
5. Teikti LR Seimui Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą tik kartu su Miškų įstatymo ir Specialiųjų žemės sąlygų įstatymo pakeitimo projektais, nes jie sudaro nedalomą visumą ir tik tada, kai bus atsižvelgta į būtinuosius miško ir žemės ūkio poreikius, išdėstytus šiame pareiškime, bei rastas visapusiškas sutarimas dėl diskutuotinių įstatymų projekto formuluočių.

Pasirašo:

Dr. Remigijus Bakys, atstovaujantis Lietuvos miškų ūkio rūmams

Dr. Algis Gaižutis, atstovaujantis Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijai

Dr. Arūnas Svitojus, atstovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams

Dr. Marius Aleinikovas, atstovaujantis Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centro Miškų institutui

Audrius Radvilavičius, atstovaujantis Miško darbų rangovų asociaciją

Raimundas Beinortas, atstovaujantis Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacijai „Lietuvos mediena“

Arvydas Urbis, atstovaujantis Vakarų Lietuvos medienos perdirbėjų ir eksportuotojų asociacijai

Aušrys Macijauskas, atstovaujantis Lietuvos grūdų augintojų asociacijai

Raimondas Imbrasas, atstovaujantis Medienos perdirbimo asociacijai